

Hollandalı Politikacı Geert Wilders'ın "Fitna" Filmi Çerçevesinde Bir Algı ve İmaj Olarak İslamofobi

Islamophobia within the Framework of the Movie "Fitna" by Dutch Politician Geert Wilders as an Image and Perception

Hasan GÖKMEN^a

^aÇukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana/Türkiye, hasangokmen23@gmail.com

*Makale Bilgisi/Article Info: Geliş/Received: 01.10.2018 Düzeltme/Revised: 07.11.2018
Kabul/Accepted: 08.11.2018*

Öz:

Bu çalışmada, 2008 yılında Hollanda'da yaptığımız "Avrupa'da Müslümanlar ve İslamofobi" (Hollanda Örneği) adlı Yüksek Lisans Tez çalışması hareket noktası alınarak, Geert Wilders'ın "Fitna" filmi ve o tarihten sonra Hollanda basını (internet üzerinden) taranarak, içerik analizi tekniği ile İslamofobi kavramı değerlendirilmektedir. İslamofobi kavramı olarak ilk ortaya konulduğu tarihten günümüze çeşitli bakış açılarından farklı değerlendirmelere uğramıştır. Bu çalışmada İslamofobi kavramı Avrupa'da Müslüman göçmen toplumuna karşı ekonomik, sosyal, kültürel ve dinî nedenlerden kaynaklı İslam ve Müslüman karşıtlığı olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda kavram bileşeni olarak kullanılan "fobi" sözcüğünün İslam ve Müslüman karşıtlığı olgusunu tam olarak yansıtmadığı ortaya konulmuştur. 2008 yılında saha çalışmasında ortaya koymuş olduğumuz İslam'a ve Müslümanlara yönelik dini kimlik eksenli saldırıların son yıllarda, çeşitli kuruluşların yayımladıkları raporlarla yıldan yıla yükseldiği görülmüştür. Wilders, bu filmde İslam ve Müslüman karşıtlığını en sert biçimde ortaya koymuş, açıkça "terör" ve "terörist" ifadelerini kullanmaktan çekinmemiştir. Filmde Batı toplumlarının tarihten gelen oryantalist imaj ve yaklaşımları ve son dönem Batı medyasında İslam'ın şiddetle ilişkilendirilmesi olgusu oldukça sık kullanılmıştır. Görüntülerde Kur'an ayetleri ve Müslüman "Bilginlerin" konuşmaları bağlam ve konjonktürden koparılarak şiddet görüntüleri eşliğinde bir "algı" inşası doğrultusunda ortaya konulmuştur. Basın yayın araçları tarandığında kullanılan dilin ötekileştirici ve nefret oluşturuca olduğu, İslam ve Müslüman kavramlarının ise haber değeri genelde şiddet ve dışlayıcı bir dile sahip olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular neticesinde şu sonuçlara varılmıştır: 2008 yılında gerçekleştirdiğimiz çalışmadan günümüze İslamofobik tutumların hızla yükseldiği, İslam ve Müslüman karşıtlığının politika ve etkin araçlar vasıtasıyla körüklendiği, bu tutumun da bir algı inşası ve imaj oluşturmaya dönük kontrollü bir durum olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslamofobi, Fitne, Şiddet, Algı, İmaj

GİRİŞ

İslam sözcüğünün “slm” kökünden barış anlamına geldiğinden başlamayacağız ya da İslamofobi kavramının “fobi” bileşeni, irrasyonel anlamına gelen akıl dışı gerçek olmayan korkulardır demeyeceğiz. Bu durumu Batı toplumlarının İslam’a yönelik korku veya endişe biçiminde de açıklamanın pek doğru bir okuma olmayacağını değerlendiriyoruz. Çünkü artık İslamofobi olgusunu anlama ve değerlendirme aşamasında, farklı okumalar yapmak zorundayız. Nitekim bu bağlamda bir akademisyen ilk çalışmasında “İslamofobinin kökenleri: Batılı mı Doğulu mu? (Kirman, 2010) derken 2015’teki çalışmasında “İslamofobinin Korkudan Düşmanlığa” adlı çalışmasıyla kavramın değerlendirmesindeki farklılaşmayı göstermektedir: “İslamofobi olgusunu doğru anlamak için “İslam korkusu yerine “anti-İslamizm”, yani “İslam karşıtlığı” veya daha açığı “İslam düşmanlığı” demek gerekmektedir (Kirman, 2015). Nitekim Müslüman toplumların ağırlıklı yaşadığı Batılı ülkeler İslam’a yönelik uyguladıkları “sembolik şiddet” (Bodur, 2018: 72) yoluyla ülkelerinde İslam’a karşı tahammüllerinin olmadığını göstermektedirler. Bu bağlamda İslamofobi kavramı, sonuçları itibariyle oldukça siyasi ve politik bir içeriğe sahip olmakla çok kullanışlı bir araçtır. Bu manada eski diyanet işleri başkanı Mehmet Görmez’in ifadeleri oldukça açıklayıcıdır. “İslamofobi, aslında büyük bir sürecin yalnızca görünen yüzüdür. İslamofobi hiçbir zaman uluslararası siyasetten, ekonomiden, çıkar ilişkilerinden, üstünlük taslama iddialarından ve küresel hegemonya hedeflerinden bağımsız değildir... Yıllarca işgallerle, istilalarla, istibdatlarla, haksızlıklarla, adaletsizliklerle, zulümlerle kurdukları düzenlerinin bir gün yok olmasından korkuyorlar” (Genç, 2018: 167). Kavram etrafında üretilen söylemler daha çok siyasi-politik çıkarlar üzerinden geliştirilmiştir. Günümüze kadar çeşitli açılardan değerlendirilen kavramın, araçsal bir ürün olarak yeterince değerlendirilmediği kanaatindeyiz. Yaptığımız girişten de anlaşılacağı üzere çalışmamızda “İslamofobi” kavramının Batı toplumlarında var olagelen” İslam karşıtlığının son yarım asırda ortaya koyduğu bir algı ve imaj olduğunu dile getirmekteyiz. Günümüzde İslam karşıtlığının yeni ifadesi İslamofobi yaklaşık olarak, Müslüman toplumların Batı sosyal hayatlarında dini-kültürel varlıklarıyla görünür olmasıyla belirginleşmiştir (Gökmen, 2010). “İslam korkusu” algısının son yarım asırda politika yapımcılarının ve medyanın eliyle olgunlaştırıldığı söylenebilir. Bu noktada 11 Eylül terör saldırıları İslamofobiye yeni bir boyut kazandırmış, Batı dünyasının İslam ve Müslümanlara karşı var olan karşıtlık paradigmasına bir de “terör” ve “terörist” kavramlarını ekletmiştir. Bu kavramlar modern insanın “kutsanmış güvenlik” politikalarına karşı kullanışlı bir enstrüman olarak işleme alınmıştır. Nitekim son yıllarda Batılı güçlerin Müslüman topraklarını işgalinde bu “meşruiyet” ilkesini kullanmışlardır. Batı dünyasının geçmişten gelen İslam ve Müslüman karşıtlığı günümüzde “İslamofobi” kavramıyla, Müslüman ve İslam inancına yükledikleri olumsuz anlamlarla yeni algılar ve imajlar üretmektedir. Bunların en efektif olanı “terör” ve terörist” kavramları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede ABD’nin Teksas eyaletinde 14 yaşındaki Ahmet Muhammed isimli çocuğun yaptığı saati okula götürürken bomba şüphesiyle gözaltına alınması (Gölcü, Çuhadar, 2018) yukarıda bahsettiğimiz “Müslüman terörist demek” algısının çarpıcı bir örneğidir. Çalışmamızın teorik çerçevesini kıt kaynaklar üzerinde hâkimiyet kurmanın dini ve ideolojik söylemle ifade edileceğini belirten çatışmacı din teorisi

oluşturacak ve bu bağlamda okumalarımızı yapıp, değerlendirmeler ortaya koyacağız. Çalışmamızda, yayınlanan İslamofobik tutum raporu ve benzeri istatistikleri vermeyi İslamofobi olgusunun nedenlerini ortaya koymada ve kavramın anlaşılmasında yeni bir şeyler sunmadığı kanaatindeyiz. Önceki çalışmaları makalemizin sınırlarını göz önüne alındığında, tek tek ele almak yerine yapılan çalışmaları kategorize etmek suretiyle değerlendirmeyi uygun bulduk. Kavram üzerinde yapılmış çalışmaları yaklaşık dört kategoride ele alıp, şöyle sıralayabiliriz;

- Tarihi perspektiften, Haçlı Seferleri ve oryantalist çalışmalar doğrultusundaki yapılan teolojik okumalar.
- Avrupa'daki İş gücü göçü ve sömürge ülkelerden gelen Müslüman varlığı üzerinden gelişen gerilimler doğrultusundaki yorumlar.
- Sovyet Rusya'nın çökmesi, soğuk savaşın sona ermesi üzerine yeni bir düşman temini noktasında medeniyetler çatışması tezi üzerinden yapılan değerlendirmeler.
- Ve 11 Eylül terör saldırıları eksenli değerlendirmeler

Bu kategoriler içerisinde zikrettiğimiz, Haçlı Seferleri ve teolojik okumaların günümüz seküler Batı toplumlarında İslam karşıtlığının önemli faktörlerinden biri olduğu düşüncesi, İslamofobi olgusunu anlama noktasında zayıf bir yaklaşım olacağı düşüncesindeyiz. Bu tarihi hafıza, kavramsal olarak İslam'ın bir "tehdit" Müslümanların "düşman" olduğu kolektif bilinçte kültürel aktarım yoluyla sürdürüldüğü söylenebilir. Ancak bu "düşmanlık" olgusuna karşılık teolojik argümanların kullanıldığı fikri (Canatan, 2005) toplumda pek karşılık bulmadığını değerlendiriyoruz. Nitekim 2008 yılında Hollanda'da yaptığımız saha araştırmasında da gözlemlerimiz ve edindiğimiz kaynaklar çerçevesinde, Hollanda toplumunun %40'nin kendini hiçbir dine ait görmediğini ifade etmesi (Gökmen, 2010) ve birçok Avrupa ülkesinde dinin konum ve önemini büyük bir oranda yitirmiş olması bu durumu açıklayan örnekler olarak gösterilebilir. Günümüzde Türk toplumunun Osmanlı ile ilgili kognitif ve duyuşsal olarak önemli ölçüde bağını koparmış olduğunu düşünürsek, Batılı toplumların Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Avrupa politikasını Osmanlı-Avrupa tarihi ilişkisi üzerinden okuması ne kadar doğru olur. Burada geçmişin günümüze hiçbir etkisi yoktur anlamında bir şey söylemediğimizi tekrar hatırlatalım. Yani Batılılar için pek değer atfedilmeyen faktörler üzerinden İslamofobi okumalarının pek sağlıklı olmayacağı düşüncesindeyiz. Çalışmada İslamofobi olgusunun "etkin araçlar" vasıtasıyla İslam ve Müslüman kavramlarını "terör", "terörist", şiddet imajları doğrultusunda bir algı olarak, korku ve güvenlik ekseninde inşa edildiğini, Geert Wilders'ın "Fitna" isimli filmi ve Hollanda basınının internet üzerinden taranması sonucu alınan veriler ışığında ortaya koymaya çalıştık. Bu doğrultuda Geert Wilders'ın filmi analiz edilmiş ve kullandığı şiddet içerikli görseller, bağlamından koparılmış ayetler, din bilginleri vaazları çerçevesinde bir algının inşa çabası olduğu açıkça görülmüştür. Aynı yöntemle Hollanda'nın tirajı en yüksek beş gazetesinin internet sayfalarında İslam ve Müslüman kavramları taranarak elde edilen haberleri İslamofobi kavramı çerçevesinde değerlendirdik. Haberlerde

kullanılan kavramları kategorize ederek değerlendirme analiz tekniği ile sonuçları ortaya koyduk. Batı medyasında Müslümanlar ve İslam ile ilgili olarak sadece şiddet içerikli haberlerin yer alması ve siyaset yapımcıların toplumu ayrıştırıcı politikalar ortaya koymaları neticesinde, İslam'ın ve Müslümanların bir tehdit olarak görülmesinin terör ve şiddetle eşleştirilmesinin, "İslam korkusunun" olgusal bir gerçeklikten ziyade algısal bir durumu ifade ettiği sonucuna varılmıştır.

1. Bir Algı Ürünü Olarak İslamofobi

Algı, nesnel dünyayı duyular yoluyla öznel bilince aktarma olarak tanımlanan, dışardan alınanların bireyin iç dünyasında anlamlandırılması şeklinde izah edilen bir kavramdır. Bireylerin iç dünyalarında anlamlandırdıkları düşünceleri, inançları, ihtiyaçları ve korkuları insanı harekete geçiren temel unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanları harekete geçiren bu yapılar, insanın sürekli etkileşim içinde olduğu yakın-uzak çevresi ve insanın beslendiği bilgi kaynakları vasıtasıyla şekillenmektedir. Algılar her zaman gerçek dünya ile uyum içinde olmayabilirler. Lippmann'a göre zihindeki bu stereotip imgeler oluştuktan sonra gerçekliğin ne olduğunun artık bir önemi yoktur (Asım, 2018: 3). Bu yanılma, uyumsuzluk bazen kişilerin öznel algılarından bazen de dışsal sebeplerden kaynaklanır. Algı ile sık sık bir birinin yerine kullanılan imaj kavramının ele aldığımızda öncelikle şu soruyu sormakla başlayalım. İmaj, aklımızın yarattığı dış gerçekliği olmayan bir durum mudur? İmaj kendiliğinden oluşan bir durum değildir, yönetilmek ve yönlendirilmektedir. Oluşturulmak istenen imaj için strateji, araç ve gereçler vasıtasıyla kısa, orta ve uzun vadede bir etkileşime gerek vardır. Burada kastettiğimiz imaj kavramından toplum mühendisliği, anlaşılmalı ama "etkin araçlar" ile ki bunları medya araçları ve politikacılar olarak ifade edebiliriz, toplumun belli kavramlar ışığında yönlendirilerek belli siyasi hedeflerin elde edilmesidir. Tarih, eğitim, medya, siyaset, inançlar ve de kişinin kendisi bu algıların şekillenmesinde önemli rol almaktadır (Asım, 2018: 3). Bu açıdan değerlendirildiğinde İslamofobi ile ortaya konan olumsuzluklar ile var olan gerçeklik arasında bir uyumsuzluk olduğu görülmektedir. Bu uyumsuzluk, savunmacı bir yaklaşımla var olan realiteyi görmezden gelme olarak değerlendirilmemelidir. Bizim okumamız İslamofobiye sebep olarak gösterilen faktörlerin "etkin araçlar" vasıtasıyla işlenerek İslam ve Müslümanlar hakkında bir karşıtlık algısı ve olumsuz imajı oluşturulduğudur. Bu karşıtlık yalnız etkin araçlar vasıtasıyla oluşmamakta, yeni koşullar altında yeniden üretilen tarihsel bir birikime de sahiptir (Canatan, 2005: 102). Ancak bu tarihi arka planı bizler "karşıtlık", "düşmanlık" tutumların aktarımı olarak değerlendiriyoruz. Günümüzde bu tutumların toplumsal zeminini "terör" ve "terörist" kavramları oluşturmakta, bu kavramların da medya ve politikacıların yaptıkları genellemeler, tek nedenli okumalar neticesinde İslam algısı ve imajı terör ve şiddetle eşleştirilmektedir. Bu ifadelere açıklayıcı bir örnek olarak; ABD'de Ohio camisini ateşe veren Radolph Linn isimli kişiye, mahkeme hâkimi, İslam ve Müslümanlar ile ilgili ne bildiğini, tanıdığı Müslümanın olup olmadığını sorduğunda, şahıs Müslümanlar ve İslam'la ilgili bilgilerini Fox News haber kanalından ve bir radyo programından elde ettiğini söylemiş ve şu çarpıcı cümleleri sıralamıştır; " ne zaman haberleri izlesem Müslümanların Amerikalıları

öldürmeye çalıştığını görüyorum. Haberlerde sürekli Müslümanların terörist olduğu anlatılıyordu. Bana kalırsa hepsi terörist” demiştir (Gölcü, Çuhadar, 2017: 90). Bu örnek bizlere göstermektedir ki Batılı toplumların İslam ve Müslüman algısı önemli ölçüde basın yayın ve politikacıların söylemleriyle şekillenmektedir. İslam’ın gerçekte ne olduğu hakkında bilgi sahibi olmak yerine medyanın şekillendirdiği “İslamcı terörist” algısı kabul görmüştür. “İslam korkusu” algısının inşasında yalnız medya ve politikacıların faaliyetleri de söz konusu değil, aynı zamanda “sivil toplum” kuruluşları biçiminde çalışan, İslam karşıtlığını temel ilke olarak belirleyen kuruluşlar da mevcuttur. Bunların en etkili olanlarından biri Almanya’da 2014 yılından itibaren dikkatleri üzerine çeken “Batının İslamlaşmasına Karşı Vatansever Avrupalılar” hareketi (PEGIDA – Pattiotische Europa ergehendie Islamisierung des Abendlandes) Pegida yalnız Almanya’da değil birçok Avrupa ülkesinde Örgütlenmiş bir Anti-islamist bir kuruluş olarak faaliyet yürütmektedir. Fransa’da 2015 yılında gerçekleşen saldırılar sonrası 25 bin kişilik bir organizasyonla, üstü çizilmiş Kur’an yazılı pankartlar ve benzeri İslam karşıtı gösteriler ortaya konmuştur. Burada sorun olan terör saldırılarının protesto edilmesi değil, saldırıların genelleme yapılarak İslam ve Müslümanlara fatura edilmesidir. Bu top yekûncı tavır, sorunun çözümüne bir katkı sağlamamakla birlikte Avrupa’da yaşayan Müslüman toplumu radikalize etmeye sevk etmektedir. Problemlere monolitik yaklaşımlar en kolay çözümlene yöntemlerinden biridir. Batı toplumlarının bu şiddet sarmalını yalnız İslam ve onun yorumlarında araması bu tek sebebe bağlı çözümlene anlayışına bir örnektir. Aslında İslam coğrafyasındaki bu kaotik durum Batılı güçlerin başta ABD’nin politikaları ve müdahalelerinin bir sonucu olduğu düşüncesi önemli ölçüde İslam toplumları tarafından paylaşılmaktadır. Bu müdahale tarihlerine kısaca bakacak olursak, 1967-1973 Arap-İsrail savaşları ve bu çatışmalar esnasında Eylül 1972 Münih olimpiyatlarında rehin alınan ve öldürülen İsraili sporcular vakası ortaya çıkmıştır. Akabinde Nixon yönetimi “Operasyon Boulder” kod adı altında birtakım önlemleri içeren direktifleri uygulamaya koymuştur. (Okumuş, 2018: 40) Bu direktiflerde Müslümanlara vize sınırlandırması, Amerika’da yaşayan Araplar başta olmak üzere Müslümanların FBI tarafından “potansiyel terörist eylemleri” sorgulamak üzere yetkiler tanınmıştır. Ve bugün olduğu gibi “İslami terörizm” kavramı devreye sokulmuştur. (Okumuş, 2018: 40), 1980’li yıllarda Reagan Yönetimi yine terörizmle savaş adına Libya’nın terörizme destek verdiği bahanesiyle bombalamış, bunun üzerine 1985 yılında Lübnanlı bir Müslüman uçak kaçırma olayına Amerika’nın Libya’yı bombalamasını ve Lübnan’a yapılan müdahalesini gerekçe göstermiştir (Okumuş, 2018: 41). 1991’de Amerika’nın, Irak’ın Kuveyt’i işgali sonrasında Irak’a müdahalesi ve sonrasında siyasi ve ekonomik yönden istikrarsızlaşan Irak günümüz terörizmin nedenleri arasında görülmektedir. 2003 ABD’nin Irak müdahalesi nükleer silahlar istihbaratına dayandığı ileri sürülerek yapılmış ama müdahale sonrasında ise yanlışlıklarını, bilginin yanlış bir istihbarat olduğunu itiraf etmişlerdir. Bu müdahaleler sonrasında yakılan yıkılan şehirler ve sarsılan ekonomik ve sosyal hayat, sonrasında birçok terör odaklarını ortaya çıkarttığı bir gerçektir. İşid terör örgütü de 2003 Irak müdahalesi sonrası neşv-ü nema bulan örgütlerden biridir. Nitekim Batı toplumunun özellikle medya ve politika yapımcılarının bu dinamikleri gözden kaçırmaları veya görmezden gelmeleri sorunun kökenini yanlış yerde aramalarına

sebeptir. Şiddet ve terör olayları İslam inanç sisteminin dinamikleriyle izah edilmesi, küresel ölçekte karmaşık siyasi-ekonomik güç dengesinin tanzimi noktasında yürütülen mücadelenin pek anlaşılmadığı anlamına gelmektedir. ABD öncülüğünde Batılı güçlerin dünya ekonomik ve siyasi güç dengelerini elinde bulundurmaya, yön vermek istekleri (Samur, 2016: 304) gizli bir durum değildir. Nitekim Batılı güçlerin Müslüman coğrafyasındaki petrol gibi birçok hammaddeyi ele geçirme noktasında İslamofobi gibi araçları meşruiyet zemini olarak kullanmaktadırlar (Bodur, 2018: 81). Kolonyalist dönemde Avrupa'nın Müslüman coğrafyasını sömürgeleştirmesinde kullandığı, "Müslümanlar gerici, fanatik, kendilerini yönetemezler" olarak tanımlamaları, kendi yayılmacılıklarına hizmet etmesi açısından kullanıldığı gibi, günümüzdeki bu işgalci müdahaleler de yine buna benzer, "Müslümanları özgürleştirmek, demokratikleştirmek, terörle savaş vb. argümanlarla sürdürülmektedir (Canatan, 2018: 101, Yapıcı, 2018: 15). ABD Başkanının yeniden "güçlü bir Amerika" sloganı hep güç merkezi olma niyetlerinin açık bir ifadesidir. Bunun yanında ABD Başkanı Trump'un İslam karşıtı tweetlerini de İslamofobi olgusunun siyasi bir yaklaşımın ürünü olması açısından önemli bir örnek olarak kaydetmeliyiz (Bodur, 2018: 75). Batılı güçlerin Müslüman topraklarında yarattıkları kaotik durum yalnız Irakla sınırlı olmayıp, Suriye iç savaşının bu denli yıkıcı ve çözümsüz hal almasında da ABD başta olmak üzere Avrupa ülkelerinin tutumları, müdahaleleri etkili olmuştur. Libya, Somali, Katar Krizi, Mısır askeri müdahalesi, Filistin topraklarının BM kararlarına rağmen her geçen gün işgal edilmesi bu duruma verilebilecek örneklerden birkaçıdır. Nitekim Taliban, el-Kaide ve yeni versiyonu Işid aynı geleneğin, çizginin temsilcileri olarak Amerikan müdahalelerinin olduğu coğrafyalarda ortaya çıkması, yukarıda dile getirdiğimiz terörizmin gerekçelerinden İslam'ın sorumlu tutulmasından ziyade Batılı güçlerin bu tür müdahalelerin terörizme nasıl kapı açtığını görmeleri gerekmektedir. Batı toplumlarının İslam karşıtlığına sebep olarak ortaya koydukları Müslüman ülkelerdeki demokratik olmayan rejimler, baskıcı, gerici yönetimler paradoksal bir durumun olarak Batılı güçlerin en önemli müttefikleri olarak karşımıza çıkmakta, bu rejimlerin ve yönetimlerin değişmesini istemedikleri açıkça görülmektedir. Bunun en önemli örneklerinden biri Mısır'da seçimle yönetime gelen idarecilerin darbeye uzaklaştırılmasına sessiz kalınması ve darbecilerin uluslararası platformlarda desteklenmesi gösterilebilir. Bu durumun en iyi ifadesi "Kötü rejim iyi müttefikdir". Batı toplumlarındaki İslam paradigması, günümüz İslam karşıtı algının oluşmasında önemli bir role sahiptir. Yani Batı toplumlarının İslam dünyası denilince sahip oldukları düşünsel ve davranışsal ortaklıkları günümüz karşıtlık algısının oluşumunda etkili bir faktördür. Batı medeniyetinin İslam toplumları ile ilişkisi büyük bir rekabetin, çatışmanın ve mücadelenin ürünü olarak (Kalın, 2003). Bu kimi zaman "hayranlık" kimi zaman "küçümseme" ve günümüzde de sömürgeci yılların ürünü olan yaklaşımlarla süre gitmektedir. Batıdaki bu paradigmasının Müslüman karşıtlığı konusunda kolektif bir hafıza ortaya koyduğunu söyleyebiliriz. Bu paradigmayı şöyle özetleyebiliriz;

- İslam değişime kapalı monolitik bir yapıya sahiptir.
- İslam Batı toplumuyla ortak bir kültüre sahip olmayan "öteki"dir.

- Bayağı, barbar, irrasyonel, ilkel ve cinsiyet ayrımcısıdır.
- İslam düşman, acımasız, saldırgan, terörü besleyen savaş dinidir.
- İslam karşıtlığı doğal ve normal kabul edilir
- İslam tehdittir (Kirman, 2010: 24).

Bu listeyi daha da uzatmak mümkündür ancak genel hatları ile Batının İslam paradigmasını anlamada yeterli olduğu kanaatindeyiz. Son maddede yer verdiğimiz “İslam tehdittir” algısı üzerinde biraz durmak gerekirse, Müslümanlar VIII. yüzyılda yani Avrupa’ya güneyden yaptıkları fetih hareketlerinden itibaren Avrupa için bir tehdit ve düşman olarak görülmüştür. Bu tehdit algısı Avrupa’daki Müslümanların beşinci karakol olarak nitelendirilmesi olarak günümüzde de devam etmektedir. Bu bağlamda Avrupa toplumları her Müslümanı potansiyel bir tehdit olarak görmektedir. Bu karşıtlık kendini sürekli konjonktürel olarak yenilemektedir. 1970’li yıllarda petrol krizi nedeniyle petrol zengini Arapların ve Araplar üzerinden İslam’ın şehvet ve benzeri dünyevi zevkler üzerinden eleştirisi, Batının her fırsatta İslam ve Müslümanlar ile bir gerilim yarattığı görülmektedir (Gökmen, 2010). 11 Eylül saldırıları sonrasında karşıtlığın “terör” ve “terörist” kavramlarıyla yeni bir boyut kazanması bizce tarihteki İslam karşıtlığının en olumsuz tanımlamalardan biridir. Diğer olumsuz algı ve imajlar toplumsal ilişkileri ve işleyişi çok etkilemeyecek nitelikte ve her inanç sisteminin veya yapının kendini var etmesi sürecinde girdiği rekabet olarak değerlendirilebilir. Ancak İslam ve Müslümanlar için “terör” ve “terörist” algısı günümüz küresel dünyasında, sınırların belirsizleştiği, modern iletişim ve ulaşımın ulaştığı seviye düşünüldüğünde Müslümanlar açısından telafisi pek mümkün olmayan bir noktaya gitmektedir. Nitekim ismi ve milliyetinden dolayı uçaktan indirilen yolcuyu düşündüğümüzde söylemek istediğimiz daha iyi anlaşılacaktır.

İmaj kavramını ele aldığımızda, algılar sonucunda zihinlerde oluşan, beliren görüntüler, resimler, semboller ve insanların bir birey, toplum veya kurum hakkında oluşturduğu izlenimlerdir. İmaj, bir nesne, olay ya da görüşün sembolik ve görsel temsilidir. Kavramın kullanışı çoğu zaman algı kavramı ile karıştırılmakta yer yer birbirlerinin yerlerine de kullanılmaktadır. Bu durum algının imaj oluşumunda sebeplerden biri olması ve imajın da algıyı etkilemesinden kaynaklanmaktadır. İmaj bir iletişim aracıdır, bir Müslüman kadının başörtüsü veya erkeğin sakalı veya giysisi onun inancını, kanaatini, hatta milliyetini ortaya koyabilir. Örtü veya farklı sembollere yüklenen anlamlar farklı algıları da beraberinde getirir. İmajlar her zaman kendiliğinden oluşmazlar yani doğada kendiliğinden var olmamışlar. İmajların oluşumu gerekli araç-gereçler vasıtasıyla kısa ve uzun vadede meydana çıkan görünümüdür. Bu manada Batı toplumlarındaki İslam ve Müslüman olumsuz imajları kısa vadede oluşmuş değil, görünen o ki uzun vadede de değişecek gibi durmuyor. Çalışmamızın başında da belirttiğimiz gibi algıların ve imajların oluşumunda politikacılar ve medyanın önemli bir rolü vardır. İnsanlar çizilen imajları nitelik ve nicelik yönünden değerlendirme olanaklarına çoğu zaman sahip olmadıklarından empoze edilen bu sembolleri, kavramları

kabul etmekten başka bir yol bulamamaktadırlar. Batılı insanın zihninde Müslümanlar ile ilgili var olan imajlara baktığımızda Arap entarisi giymiş, kemerli bir buruna sahip, çalı kaşlı uzun sakallı, çirkin, etrafında eşleri dolaşan ya da yoksulluk içinde cahil, okuma-yazma bilmeyen ilkel bir insan görüntüsü hâkimdir. Nitekim değindiğimiz bu imajlar Geert Wilders'ın "fitna" isimli filminde de başlangıç görüntüsü olarak, çalı kaşlı, kemer burunlu uzun sakallı, çirkin bir insan olarak resmedilmiştir. Hollanda'da 2008 yılında yaptığımız saha araştırmasında görüştüğümüz Avukat Famila hanımın söyledikleri burada anlattıklarımızı destekler niteliktedir. Famila hanım katıldığı toplantılarda veya yaptığı görüşmelerde hukuk eğitimi aldığını ve bir avukat olduğunu söylediğinde Hollandalı bireylerin şaşırıldığını, Müslümanların kızlarını okutmadıklarını, çalışmalarına izin vermediklerini hele hukuk gibi bir alanda eğitim almış olmasının onları şaşırttığını dile getirmiştir. Görülüyor ki Batı toplumları kaba bir İslam imajına sahiptirler. Şimdi şu soruyu soralım; Batılı güçler, İslam'ın ve Müslümanların şiddet, terör ve anti-demokratik imajlar ile anılmasından siyasi-ekonomik bir yarar sağlamakta mıdır? Buna verilecek cevap temel iddiamız olan İslamofobi kavramının ne ölçüde siyasi-politik bir içeriye sahip olduğunu gösterecektir.

2.İslam'dan Korkmak Değil İslam'la Korkutmak

Güvenlik insanların fizyolojik bir ihtiyacıdır. Kendini güvende hissetmeyen bireyler ve toplumlar huzursuz olur ve sağlıklı bir sosyal hayat süremezler. Ancak Güvenliğin kutsanması, paranoyak bir hal alması "Phobia", panik ya da endişe haline dönüşmesi de aynı şekilde toplumun sosyal devinimini olumsuz etkileyecek önemli bir noktadır. "Koruluk", "korkuluk", "korunmak", "korku" kelimesinden türemiş olarak güvenliğin, güvende hissetmenin ön koşuludur (TDK, 1932: 2. Cilt). Batı toplumlarındaki bu korku kültürü "İslam korkusu", "endişesi" anlamında İslamofobi kavramının meşruiyetinde geçerli bir sebep olarak ortaya konmaktadır. Genelde zihinlerin yönlendirilmesi korku üzerinden daha kolaydır, korkan insan teslim olur (Genç, 2018: 162). Ekonomik ve siyasi anlamda güç odakları toplumların kontrolünü korku atmosferi üzerinden temin etmeye çalıştıkları siyasi arena dikkatli değerlendirildiğinde görülecek bir durumdur. 11 Eylül saldırıları sonrasında "Özel Kayıt Sistemi" adlı bir uygulama ile 82.880 Müslüman göçmenin, parmak basma fotoğraf çektirme, sorulan sorulara cevap verme gibi işlemlerle kayıt altına alınmıştır (Okumuş, 2018: 45). Bu durumun Müslümanlar üzerinde derin bir etki yarattığı aşikârdır. Nathan Lean'ın "İslamofobi Endüstrisi" adlı eseri bu korku fenomeninin nasıl üretilip pazarlandığını ortaya koymaktadır. Ve bu üretimin, gerek Geert Wilders gerekse Hollanda basının analizinde ortaya koyduğumuz gibi, yönlendirme, seçme, ekleme ve çıkarmalar biçiminde İslam ve Müslüman algısının ve imajının nasıl inşa edildiğini gözlemledik. Korku, nefret ve ırkçılık sürekli bir objeye yönlendirilerek toplumsal dinamikler, politik çıkarlar korunmaya çabalanmaktadır. İkinci dünya savaşından önce ve sonra sevilmeyen nefret edilen ayrımcılığa maruz bırakılan Yahudiler idi ve anti-semitizm olgusu belirmeye başlamıştı, şimdi ise yine aynı yöntemler ile korkulan, nefret edilen ve ayrımcılığa maruz kalan İslamofobi adı altında Müslümanlar olmaktadır (Genç, 2018: 164). Bu durum da bize Batı toplumlarında hastalık düzeyinde korku, ayrımcı ve ırkçı yapısının varlığını göstermektedir. Günümüz Avrupa siyaset arenasında

aşırı sağ, ırkçı ve Müslüman karşıtı politikalar, partiler bu bağlamda rağbet görmekte ve her geçen gün etkilerini artırmaktadırlar. Korku kendi kendini haklı çıkaran bir dinamiğe, kendini besleyen bir döngüye sahiptir (Furedi, 2014: 13). Bu çerçevede beşeri korku duygusu tahrik ve manipüle edilerek İslam ve Müslüman karşıtlığı hatta “düşmanlığı” canlı tutulmaktadır (Bodur, 2018: 75).

VERİLER VE BULGULAR

Burada, Geert Wilders’ın 27 Mayıs 2008’de gösterime koyduğu “Fitna” isimli filmini içerik analizi yöntemiyle İslamofobi algısının inşası doğrultusunda değerlendirip aynı zamanda temel iddiamızı desteklediğini düşündüğümüz, Hollanda basınında İslam ve Müslüman kavramları hakkında yaptığımız taramaları İslamofobi kavramı çerçevesinde değerlendirdik. Öncelikle filmin değerlendirmesine geçmeden filmin yapımcısı hakkında biraz bilgi edinelim. Geert Wilders, 1963 yılında Hollanda’nın Venlo şehrinde Hollandalı baba, Endonez kökenli annenin dört çocuğunun sonuncusu olarak dünyaya gelmiştir. Spekülasyonlara sebep olan gençlik yıllarında iki yıl kadar İsrail’de yaşaması dışında İran, Suriye, Mısır ve Ürdün’ü dolaşan Wilders, Siyasete özgürlük ve demokrasi Halk Partisinden Utrecht belediye meclis üyeliği ile başlamıştır. Wilders kendi partisi PVV (Partij Voor de Vrijheid) özgürlük partisini kuruncaya kadar VVD, LPF (List Pim Fortuyn) partilerinde göçmen ve İslam karşıtlığı söylemleriyle politika yapmıştır. 2002 yılında İslam karşıtı söylemi ile bilinen Pim Fortuyn ile katıldığı seçimlerde %17 oy oranıyla 150 sandalyeli Hollanda Parlamentosunda 26 sandalye kazanmıştır. 2010 yılında ise Wilders kendi partisiyle katıldığı seçimlerden de %16 oy oranıyla 24 sandalye elde etmiş, 2012 seçimlerinde 24 sandalyeden 13 milletvekilline gerilese de 2017 seçimlerinde yine %13 oy oranıyla 20 sandalyeye ulaşmıştır. Görüldüğü üzere aşırı sağ İslam karşıtı bir söylemin Hollanda da ortalama %15 oranında bir desteği olduğu aşikârdır. Bu sonuçlar diğer Avrupa ülkelerindeki mevcut durumla da uyumludur. Ve bu politikacıların İslamofobi algısı ve negatif İslam imajının oluşumunda önemli rolleri bulunmaktadır.

Film 15 dk’lık kısa, görüntü ve ses sistemi oldukça kötü amatörce hazırlanmış bir kurgudur. Filmin içeriğini değerlendirmeden önce anlam kodlarını kategorize edecek olursak;

- Oryantalist birikimin izlerini taşıyan Müslüman portresi
- 11 Eylül ile kavramsallaşan “terör”, “terörist” imajları
- Sapkın din algısı
- Şiddet, barbarlık, cehalet toplumu

Film kafasında bombaya benzetilmiş, fitili yakılmış sarıklı bir kişinin baş görüntüsü ile başlamaktadır. Bu kişi yukarıda da belirttiğimiz gibi Batılı toplumun kolektif hafızasında yer etmiş, oryantalist Müslüman imgesi benzeri kalın ve karışık kaşlı, karışık sakallı, çirkin ve korkutucu bir Müslüman imajı sergilenmiştir. Akabinde Kur’an’ın kapak resmi üzerinde hat

sanatı ile yazılmış bir ayet kesiti. Ve ilk olarak Enfâl suresinin 60. ayeti bir taraftan Arapça metin diğer taraftan da İngilizce tercümesi Arapça okunuşu eşliğinde verilmektedir. Ayetlerin (Esed, 1996) öncesi ve sonrası olmak üzere incelediğimizde, konu edilen ayetin Enfâl suresinin 56. Ayetinden gelen bir anlam bütünlüğü olduğu görülmektedir. Allah Müslümanlara hitaben,” bir anlaşma yapmış olmalarına rağmen antlaşmalarını bozan ve sizlere savaş açanlara karşı” mücadele etmekten bahsediyor ve Hz. Muhammed’e hitaben onların antlaşmalarını bozmalarından kuşku duyacak makul sebepler varsa sen de antlaşmayı boz ve devamında ilgili surenin 60. Ayetinde “o zaman o halde onlara karşı toparlayabileceğiniz kadar kuvvet, binek hayvan hazır edin” diyor. Yani savaşa hazırlıklı olun ve böylece “sizin ve Allah’ın düşmanlarını yıldırıp caydırabilirsiniz” denilmektedir. Ancak Wilders bu ayette geçen” kuvvet hazırlayın” ifadesini İngilizce tercümesi olarak “to strike terror” ifadesini kullanmış ve “terörle vur” diyerek ayeti çarpıtmak suretiyle temel iddiamızda ortaya koyduğumuz gibi bir algı yaratma çabası gütmüştür. Bu algı İslam’ı ve Müslümanları terör ve şiddetle eşleştirme çabasıdır. Genelde Batılı politikacılar “Cihat” kavramını şiddet ve terörle aynileştirme çabasıdadırlar. Yalnız bu ayette Arapça sözcük olarak cihat kavramını dahi geçmemektedir. Bu da Wilders ve benzeri İslam karşıtlarının algılarını yönetmek için yukarıda bahsettiğimiz gibi, ekleme, çıkarma ve yönlendirme yapmak suretiyle bir karşıtlık algısı üretmektedirler. Enfâl suresinin 61. Ayeti okunduğunda ise, “Ama eğer onlar barıştan yana eğilim gösterirlerse sen de barıştan yana ol ve Allah’a güven...” ilgili surenin 60. ayetinin devamı niteliğinde olan bu ayet Wilders’ın bakışının yanlışlığını ortaya koymaktadır. Wilders bir konuşmasında “ben Müslümanlara değil İslam’a karşıyım” (Gökmen, 2010) diyerek söylemlerini arka planını ortaya koymuştur. Yani “terör” saldırılarının sebebi bir grup marjinal örgütler değil İslam’ın ta kendisidir demektedir. Ayetlerin verilmesinin arkasında 11 Eylül saldırılarının görüntülerinin verilmesi, saldırılarda yaralanan insanlar, kulelerden atlayan insan görüntüleri ve 911 konuşmalarıyla oldukça dramatize edilen sahne, oluşturulmaya çalışılan algıya oldukça hizmet etmektedir. Sonrasında, tren istasyonuna yapılan saldırı görüntüleri ve yardım hattında yardım isteyen bir kadının bomba patladığını söyleyen çığlığıyla kim olduğu bilinmeyen bir vaizin “Allah’ın Müslüman olmayanların öldürülmelerinden mutlu olacağı” sözleriyle, nerede çekildiği ve kimlere ait olduğu bilinmeyen yanmış cesetler ve tahrip edilmiş araçların görüntüleriyle tam bir vahşet ortaya konulmaktadır. Bu durumun Kur’an ayetleri ve vaizlerin konuşmaları eşliğinde verilmesi, bu vahşetin sebebinin İslam Dini olduğu algısı verilmektedir. Wilders marjinal bir siyasetçi olarak ifade edilebilir ancak bu marjinallik Hollanda’da ortalama %13 destek bulmakta ve destek almadığı halkın da İslam algısı bu ve benzeri materyaller neticesinde şekillenmektedir. Filmde Nisa suresinin 56. Ayeti ise, cennet/cehennemden bahsederken Wilders bu ayeti de bağlamından kopararak -ki bu kavramlar inanmayanların ahirette cezalandırılacağı inancı Hristiyanlık ve Yahudilikte de iman esaslarından kabul edilir- sanki Allah’ın Müslümanlara “kâfirlerin” dünyada yakılarak cezalandırılmasını emretmiş gibi, görüntüler eşliğinde vermesi manipülasyonun açık bir ifadesidir. Yine bir vaizin, Yahudilerin bir taşın, bir ağacın arkasında olsalar bile o taş ve ağaç arkamda bir Yahudi var diye ele vereceğini söyleyen hadisi okumasını Kur’an ayeti gibi lanse etmesi ve “cut off his head”

İngilizce tercümesinde “onların kafalarını kesin” diyerek çarpıtması da Wilders’ın niyetini ortaya koymaktadır. Devamında küçük başörtülü bir kız çocuğuna “Yahudileri tanıyor musun? Sorusuna kız çocuğunun “onları sevmiyorum onlar domuz ve maymundur” diyalogları verilerek “Yahudi düşmanlığı” algısı şeklinde vermesi, filmin başından beri yapmak istediği “düşmanca” tutumunun devamı niteliğindedir. Nitekim İsrail 2009 yılında gerçekleştirdiği “kurşun dökme” operasyonunda üç binin üzerinde kadın ve çocuğu katletmiş olması Batılı ülkeler nezdinde İsrail’in güvenliği olarak değerlendirilmiştir. Müslümanlar ile Batı toplumları arasındaki temel problemlerden biri olan Filistin meselesi önemli gerginlik alanlarından biridir. Bu durumun Müslümanlar nezdinde yarattığı öfkeyi ve çatışmayı değerlendirememek oldukça sığ bir politik yaklaşım olacaktır. Wilders filminde bağlamından kopardığı, ayet bütünlüğünü bozduğu ve yanlış tercüme ettiği ayetlerle İslam “düşmanlığını” İslamofobi algısıyla organize etmektedir. “Fitna” filmin analizini Wilders’ın ırkçı, şovenist ve aşırı sağ görüşleri nedeniyle ciddiye alınmasının eleştirisi yapılabilir. Ancak Wilders ve benzeri politikacıların Avrupa toplumunda ve siyasetinde bir karşılığının olduğunu görmek gerekir. Son yirmi yıl içinde Avrupa’da Aşırı sağ, göçmen ve İslam karşıtı görüşler yükselmiş ve ülke siyasetlerinde önemli aktörler olmaya başlamışlardır. Unutmamak gerekir ki İslamofobi olgusu bu tür propaganda malzemeleri üzerinden yürütülmekte ve Batı toplumunun İslam’a bakışını politik aktörler ve medya önemli ölçüde etkilemektedir. Bu bağlamda, Hollanda medyasının önemli ilk beş gazetesini internet üzerinden İslam ve Müslüman kavramları etrafında verdikleri haberler de analiz edilerek, yukarıda Wilders’ın filmi üzerinden ortaya koyduğumuz İslamofobi olgusunun bir algı ve imaj ürünü olduğu savını test etmeğe devam edeceğiz. Yukarıda uyguladığımız yöntemle şu gazeteler analiz edilecektir; Metro, De Telegraf, De Volkskrant, Algemeen Dagblad, Brabants Dagblad. Bu gazetelere ulaşım tarihi 04.04.2018’dir. Yöntem olarak her bir gazetenin ilk on haberini manşet ve haberin kısa içeriği ele alınmak suretiyle değerlendirmeye tabi tutacağız. Öncelikle her gazete ayrı ayrı ele alınarak ve haberler olumlu, nötr ve olumsuz nitelik taşıması açısından kategorize edilecektir. Diğer taraftan olumsuz değer taşıyan haberler tekrar bir kategorizasyona tabi tutularak sınıflandırılacaktır. Olumlu veya nötr olarak kategorize edilen haberlerin de satır araları değerlendirilerek örtük bir olumsuzluk olup olmadığı kontrol edilecektir. Bir haberin olumsuz olarak nitelendirilmesi, şu ölçütler doğrultusunda yapılacaktır. Öncelikle İslam veya Müslümanlar ile ilgili haber içerisinde kullanılan dilin, sözcük, yargı veya anlam açısından negatif, itici, şiddet, basmakalıp, önyargılar içermesi, haberlerin olumsuz nitelenmesinde ölçüt kabul edilmiştir. Nötr kategorisi, Müslümanlar ve İslam açısından olumsuz bir yargı içermeyen aynı zamanda da olumlu bir içeriğe de sahip olmayan haberler olarak sınıflandırılacaktır. İslam ve Müslümanlar hakkında pozitif, övgü, takdir veya olumlama içeren haberler olumlu olarak kategorilendirilecektir.

Algemeen Dagblad gazetesinde İslam ve Müslüman kavramları ile yapılan aramada elde edilen ilk on haber yukarıda ortaya koyduğumuz ölçütler ışığında olumlu, nötr ve olumsuz olmak üzere kategorize edilmiş, bu haberlerin yedisi İslam ve Müslümanlar açısından olumsuz içeriğe sahip olduğu, iki haberin de nötr, bir haberin de olumlu karakter taşıdığı değerlendirilmiştir. Olumsuz haberler içerik olarak sınıflandırıldığında, “şiddet”,

“cihat”, “toplumsal ayrımcılık” ve bir problem olarak görülen “cami inşaatlarından” bahsedilmektedir. Nötr olarak değerlendirilen haber Müslümanların ayrı bir mezarlık taleplerini karşı yapılan yorumları içermektedir. Haber satır araları okunduğunda da bu durumun sosyal bir talep olarak görülmediği, Müslümanlar zaten bu toplumdan her yönüyle ayrışma talebi olduğu biçiminde değerlendirildiği görülmektedir. Olumlu nitelendirilen haberde bir müzede İslam sanatı ile ilgili bir serginin olduğu bildirilmiştir. Görülmektedir ki analiz ettiğimiz Algemeen Dagblad gazetesinde İslam ve Müslümanlar hakkındaki haberlerin %70’i olumsuz içeriğe sahip bir karakter taşımaktadır. Diğer bir gazetemiz Metro aynı yöntemle yapılan aramalarda elde edilen ilk on haber manşetleri ve kısa içerikleri açısından değerlendirilmiş ve şu sonuçlar elde edilmiştir; haberlerin %80 oranında cihat, şeriat, şiddet, inanç eksenli olumsuz haberler içermektedir. %20 oranında da nötr olarak değerlendirilen içeriğe sahip haberler elde edilmiştir. De Volkskrant adlı gazetede de yapılan aramalar sonucu elde edilen haberler kategorize edildiğinde yine diğer gazetelerle benzer bir oranda %70 oranında olumsuz içerikli haberler ve %30 oranında da nötr diye nitelendirebileceğimiz haberler yer almaktadır. Haber içerikleri değerlendirildiğinde Rotterdam Belediye başkanının Müslüman bir vaizin hedefi olduğundan bahseden haber ve yine şiddet içerikli haberler olduğu görülmüştür. Son gazetemiz olan Brabants Dagblad’ da %80 oranında yani ilk on haberin sekiz tanesi olumsuz içeriğe sahiptir. Bu haberlerin sınıflandırılması yapıldığında karşımıza cinsel suçlama, Işid terör örgütü ile ilgili haberler, Belçika’daki Müslümanların şeriat talebi ve yine cihat haberleri sıralanabilir. Verileri değerlendirdiğimizde görülmektedir ki, Hollanda basının önde gelen beş gazetesinin Müslümanlar ve İslam inancı ile ilgili haberlerin değerlendirilmesi sonucu ortalama %70 oranında olumsuz, şiddet ve terörle ilişkili olduğu görülmektedir. Kavramsal çerçevesini anlattığımız bölümlerde vurguladığımız gibi Batı toplumlarında var olan olumsuz İslam ve Müslüman imajları günümüz politikacılar ve basın yoluyla canlı tutulmakta ve bizce diğer olumsuz imajlara oranla tamiri daha güç olan terör ve şiddetle ilişkilendirilmektedir. Bu yaratılan algının ulusal ve uluslararası politik ve ekonomik sahada kendi çıkarlarına hizmet etmekte olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Çalışmada temel problem olarak ortaya konulan, İslamofobi olgusunun bir algı ve imaj ürünü olduğu, bunun inşasında siyasetçilerin ve medyanın önemli rol aldığı, Hollandalı politikacı Geert Wilders’ın filmi ve Hollanda basını etrafında yapılan analizler sonucu doğrulandığı görülmüştür. Bu bağlamda şu sonuçlara varılmıştır;

- İslamofobi kavramı tanımlamalarda, yabancı düşmanlığı, ırkçı, ayrımcı, göç ve göçmen karşıtı ifade bileşenleri ile beraber zikredilse de temelde ve sonuçları itibariyle belirgin olarak İslam inançları ve Müslüman karşıtlığı olarak kendini göstermektedir.
- İslamofobi olgusu sonuçları itibariyle siyasi içerikli politik bir araç olarak kullanılmakta, siyasi bir rant aracı olarak değerlendirilmektedir.

- Görsel ve yazılı medya vasıtasıyla yoğunluklu olarak İslam inanç sistemi ve Müslüman davranışları hakkında olumsuz örnekler üzerine odaklanılarak toplumda İslam karşıtlığı algısı güçlendirilmekte ve bu durum sürekli yinelenmektedir.
- Politikacıların yürüttüğü siyaset ve kullandıkları dil, ayrımcı ırkçı ve İslam ve Müslüman karşıtı bir dil arz etmekte, Avrupa’da özelde de Hollanda’da İslam ve Müslüman karşıtı bir toplum yaratılmaktadır.
- “Fitna” filmi Batı toplumunun İslam ve Müslüman kavramları paradigması çerçevesinde basmakalıp, önyargılı, oryantalist ve düşmanca bir bakış içermekte, bilgi ve gerçekleri çarpıtarak İslam karşıtlığını politik bir araç olarak kullanmaktadır.
- Hollanda basınında, İslam inançları ve Müslüman toplum hakkında ağırlıklı olarak olumsuz, nefret içeren, itici, ayrımcı, şiddet ve “terör” olayları, Müslümanların yaşadığı coğrafyadaki kaotik siyasi-ekonomik durum ve çatışmaların sürekli yer alması “sorunlu bir İslam” algısı ve imajı oluşturmaktadır.
- İslam’dan korkmak değil, İslam’la korkutmanın söylenmesinin daha doğru olduğu değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Aktaş, M. (2017), “AB Ülkelerinde İslamofobi ve Terörizm”, Ombudsman Akademi sy.4, 127-155
- Arslan, D. A. (?), “Medyanın Birey, Toplum ve Kültür Üzerine Etkileri”, İnsan Bilimleri Dergisi, www.insanbilimleri.com. Erişim, Nisan 2018
- Bodur, H. E. (2018). “Batı’da İslam Karşıtlığının İcat Edilmiş Dili Olarak İslamofobi (Çatışmacı Sosyolojik Perspektif)”, İlahiyat Akademi Dergisi, 69-86
- Canatan, K. (2018), “Batı’nın ‘Doğu’da Bir Şeytan Yaratma Girişimi Olarak İslamofobi ve Anti-İslamizm: Tarihsel Bir Bakış”, İlahiyat Akademi Dergisi, 87-104
- Canatan, K. (2005), “Avrupa’da İslam”, İstanbul, Beyan Yayınları
- Dübam, (2015) “İslamofobi ve Avrupa’da İslam Algısı”, Dübam Şubat, 5-15
- Düzgün, Ş. A. (2018), Avrupa’da İntifada: İslamofobi ve Batı’da İslam’ın Geleceği Üzerine, İlahiyat Akademisi Dergisi, 105-111
- Esed, M. (1996) “Kur’an Mesajı”, İşaret Yayınları
- Furedi, F. (2014) “Korku Kültürü”, (Çev. B. Yıldırım) İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2. Basım
- Genç, M.S. (2018), “Akıl Dışı Bir Korku Olarak ‘Phobia’nın İslam’a İlintilenme Obsesifliği” İlahiyat Akademi Dergisi, 157-170
- Gökmen, H. (2010), Avrupa’da Müslümanlar ve İslamofobi (Hollanda Örneği), Yüksek Lisans Tez Çalışması
- Gölcü, A.& Çuhadar, M. (2017). “Batı Toplumlarında İslamofobi’nin Üretilmesinde Medyanın Rolü”, Ombudsman Akademi sy.4, 71-99
- Kalın, İ. (2003) “Batı’daki İslam Algısının Tarihine Giriş”, Divan İlmi Araştırmalar sy.15, 1-51
- Kirman, M. A. (2010), “İslamofobinin Kökenleri: Batılı mı Doğulu mu?”, Jurnal of Islamic Research 21(1) 21-39
- Kirman, M. A. & Erkan, E. (2018), “İslamofobi Üzerine Söyleşi”, İlahiyat Akademi Dergisi, 197-202
- Samur, H. (2016), “Avrupa’daki İslamofobinin ‘Avrupalı’ Sebepleri”, Mukaddime Sy.7, 295-319

TDK, (1932), "Türkçe Sözlük"

Okumuş, E. (2018), "İslamofobik Oyunda Müslümanlar", İlahiyat Akademisi Dergisi, 37-61

Uçgan, N. (2017), "Ben, Öteki ve Ötesi: İslam-Batı İlişkisi Tarihi Üzerine" Değerlendirme, Alternatif Politika, sy.9(2) 310-316

Yapıcı, A. & Yapıcı, F. (2018), "Ön Yargı ve Ayrımcılık Bağlamında İslamofobi: Dinî-Sosyal Kimlikler Arası İlişkilerde Değişim ve Süreklilik, İlahiyat Akademisi Dergisi, 1-25.

Extended Abstract

Islamophobia within the Framework of the Movie "*Fitna*" by Dutch Politician Geert Wilders as an Image and Perception

In this study, taking the starting point as the field study we conducted in the Netherlands in 2008 "Muslims and Islamophobia in Europe" (Holland Example) Master Thesis study, the concept of Islamophobia is evaluated by the content analysis technique by scanning the Geert Wilders' "Fitna" movie and the Netherlands press (on the internet) after that date. The islamophia has undergone different evaluations from various perspectives since the day it was first introduced as a concept. In this study, the concept of islamophobia was used as opposition to Islam and Muslim originating from economic, social, cultural and religious reasons against Muslim immigrant society in Europe. In this context, it was revealed that the word "phobia", which is used as a concept component, does not fully reflect the phenomenon of Islam and the Muslims opposition. Although the "phobia" is used here as irrational fear, it is thought that this usage contains an expression that makes scared people innocent. It is seen that religious identity-based attacks against Islam and Muslims, which we have revealed in field work in 2008, have increased year by year with reports published by various organizations in 2014, 2015 and 2016. The arsons of the sacred places, exposure of Muslims to physical attacks and various violent incidents are some of them. "Fitna" is an anti-Islamic, short propagandist movie published online by Geert Wilders on the internet on 27 May 2008, when the hall for demonstrations could not be found in the Netherlands. In this movie, Wilders exhibits Islam and Muslim opposition very strictly and did not hesitate to use "terror" and "terrorist" expressions clearly. In this movie, Wilders has shown his anti-Islamic and Muslim opposition the most harshly, and has not hesitated to use "terror" and "terrorist" expressions explicitly. In the movie, the orientalist images and approaches of western societies dating back to old days and the phenomenon of the relation of violence to Islam handled in the recent Western media are used quite often. In the images, the Qur'an verses and the Muslim scholars' speeches were isolated from the context and conjuncture and presented in the direction of construction of a perception accompanied by violence images. In this study, Islamophobia incidents and attitudes are researched in two categories. The first is the Islamophobia as the attitudes and opposition expressions that hold the "effective means" of the society and that are put forward in a more systematic process. The second one is the category of Islamophobic attitudes encountered in public. This categorization was needed as the result of the data obtained from the field study we conducted in 2008. It can be argued that different attitudes are observed in the social relations of Muslim immigrant groups with indigenous communities, and that the people are more pluralistic than the approaches in the political and emerging politics. When the media is scanned (on the internet), it is seen that othering and hateful language is used, and that newsworthiness of the concept of Islam and Muslim has a violent and exclusionary language. As a

result of the findings, the followings were concluded; it is seen that Islamophobic attitudes have been increasing rapidly since we conducted the study in 2008, and that Islamic and Muslim opposition has been incited by means of policy and effective means. It is thought that this is a controlled situation to build a perception and an image.

Keywords: Islamophobia, Fitna, Violence, Perception, Image